

به بۆنه‌ی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی سوپای عێراقه‌وه

سێنج مه‌مه‌د نه‌مین

او‌یه‌ك له‌مه‌وه‌ر، پۆل برێمه‌ر سه‌رۆكی ده‌سته‌لاتی كاتی هاوپه‌یمانان له‌ عێراق، چه‌ند ده‌زگایه‌كی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌، كه‌ سوپا یه‌كێكیان بوو. ئه‌و سوپایه‌ی له‌ دامه‌زراندنییه‌وه‌ تا رۆژی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی، سه‌ركوتكردی گه‌لانی عێراق به‌گشتی و گه‌لی كورد بو‌تایه‌تی نه‌ركیكی سه‌ره‌كی بووه‌. . .

سالی ١٩٩٥، دوا‌ی ئاهه‌نگی ده‌رچوونی قوتابییانی كۆلیژی سه‌ربازی قه‌لاچولان، له‌ ژووری به‌رپز پاسگری ئه‌وكاته‌ی كۆلیژ، كاك "حه‌مید حاجی ئه‌حه‌مد" گو‌یمان بۆ هه‌ندێ له‌ پوونكرده‌وه‌كانی شلكردبوو. به‌ لیبوونه‌وه‌ی پیرۆزبایی و ده‌ستخۆشیکردن به‌سه‌ر ئه‌و براهیه‌و مامۆستایانی كۆلیژه‌كه‌و دامه‌زرینه‌رانیدا داباری. نووسه‌ری ئه‌م چه‌ند دیپه‌رش ناچاربوو قسه‌یه‌ك له‌و پروه‌وه‌ بكات، به‌ تایه‌تی كه‌ به‌ نوینه‌راهه‌تی "رێكخراوی مافی مرۆف" بۆ ئاهه‌نگه‌كه‌ بانگه‌یشتكرابوو. قسه‌كانم پێچه‌وانه‌ی هه‌موو قسه‌كه‌رانی دانیه‌شته‌كه‌ كه‌وته‌وه‌، چونكه‌ به‌ چاویكی دی له‌و ئه‌ركه‌م ده‌روانی، به‌و چاوه‌ی، كه‌ ئه‌و سوپایه‌ی ده‌یبووم به‌چ جو‌ریك پینشیلی مافی دانیه‌شتوانی و لاته‌كه‌ی خۆی كرده‌بوو، بۆیه‌ وه‌ك ئه‌وان به‌شان و بالی كۆلیژه‌كه‌دا نه‌هاتم، وتم: ئه‌گه‌ر ده‌رچوانی ئه‌م كۆلیژه‌ بۆ ئه‌وه‌بێ كه‌ سوپایه‌ك، له‌ شیوه‌ی سوپای عێراق پێكبینن، ئه‌وا من نه‌ك هه‌ر پیرۆزبایی لیناكه‌م به‌لكو پرپه‌دل حه‌ز به‌ پێكها‌تینیشی ناكه‌م. چونكه‌ سوپای عێراق و ته‌نانه‌ت سوپای زۆریه‌ی و لاتانی ناوچه‌كه‌ش، نه‌ك هه‌ر پۆلی سوپایان نه‌بینیوه‌و نابینن، كه‌ پارێزگاریكردنی سنوور ئه‌ركیكی سه‌ره‌كیه‌تی، به‌لكو پۆلی سه‌ره‌كییان بۆته‌ ده‌زگایه‌كی سه‌ركوته‌ری وا كه‌ به‌ ئاهه‌موارترین شیوه‌ ده‌ستی له‌ دانیه‌شتوانی و لاته‌كه‌ وه‌شاندبێ، ئه‌ویش ئه‌ك به‌رامبه‌ر به‌وانه‌ی كه‌ خۆیان و ته‌نی "تیکده‌ر - مخرب"ن، به‌لكو به‌رامبه‌ر به‌ خه‌لكی ئاسایی كرده‌یانه‌. . .

ئیه‌ستا به‌ بۆنه‌ی هه‌لۆه‌شاندنه‌وه‌ی سوپای عێراق و هه‌ولدان بۆ دامه‌زراندنی سوپایه‌كی نوێی شارستانی، سوپایه‌كی وا كه‌ ده‌گه‌من نه‌بێ له‌ ناو شارو شوینه‌ گشتیه‌كاندا نه‌بینرێن، حه‌زمكرد ئه‌م چه‌ند نمونه‌یه‌ی ره‌فتاری سه‌ربازو ئه‌فسه‌رانی سوپای عێراق به‌بیر خوینه‌ران بینه‌وه‌، ئه‌ویش به‌شێكی زۆر كه‌می ره‌فتاره‌كانیان، به‌ هیوام له‌ دوا‌پو‌ژتیكی نزیکدا بتوانم هه‌مووی له‌ كتێبكا كۆبكه‌مه‌وه‌. .

لیرده‌دا حه‌زده‌كه‌م ئاماژه‌ به‌ شتیك بكه‌م كه‌ بكوژانی كورد هه‌میشه‌، له‌بری چاره‌سه‌ری كیشه‌كه‌ی هه‌ولیانداوه‌ به‌هه‌زانه‌ترین شیواز سه‌ركوتیه‌ك، ئه‌وه‌تا: "له‌ كانونی دووه‌می ١٩١٩ هه‌یزی ئاسمانی شایانه‌ی به‌ریتانیا بۆردومانی كوردی كرده‌وه‌، كه‌ وه‌ك زانراوه‌ ئه‌وه‌ بۆ یه‌كه‌مجار بووه‌ شو‌پش به‌ بۆردومانكردن سه‌ركوتبكریت، پیده‌چێ له‌ هی‌رشه‌ پیا‌ده‌یی سه‌ربازیه‌ هه‌زانه‌تر كه‌وتیته‌وه‌." (١). فوئاد عارفیش له‌ بیره‌وه‌رییه‌كانیدا ده‌لی: "كاتی دووه‌م راپه‌رینی شیخ مه‌حمود، فرۆكه‌ جه‌نگیه‌كانی به‌ریتانیا به‌رده‌وام بۆردومانی سلیمانیان ده‌كرد، ئه‌مجاره‌یان بۆردومانه‌كه‌ به‌ راده‌یه‌كی وا سه‌ختبوو كه‌ له‌ كۆتایی ئایاری ١٩٢٤ ئینگلیزه‌كان هاتنه‌ ناو سلیمانیه‌وه‌، ته‌نیا ٧٠٠ كه‌سی تیا ما‌بوو، كه‌ ئه‌وكات ژماره‌ی دانیه‌شتوانه‌كه‌ی خۆی له‌ ٢٠ هه‌زار كه‌س ده‌دا، ئه‌ویش وه‌ك له‌ ده‌قی ئه‌و راپۆرته‌دا هاتوه‌ كه‌ میری به‌ریتانیا سه‌باره‌ت به‌ به‌رپه‌وه‌بهرایه‌تی عێراقی نیوان نیسانی ١٩٢٣ تا كۆتایی ١٩٢٤ پێشكه‌ش به‌ كۆمه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌كانی كرد." (٢). وه‌ك ده‌شزانین ٤٢ سال دواتر، واته‌ له‌ ١١ ئه‌یلولی ١٩٦١ دا كه‌ چه‌كدارانی كورد به‌ ساده‌ترین چه‌كه‌وه‌، ره‌نگه‌ تفه‌نگی "بزنه‌و" گرنه‌ترینیان بووبێ، له‌ هه‌ر دوو ده‌ریه‌نده‌كه‌ی "بازیان" و "خان"دا خۆیان قایمكردو به‌چه‌ند داوایه‌كه‌وه‌ ئه‌و راپه‌رینه‌یان راگه‌یاندا كه‌ دواتر به‌ شو‌شی ئه‌یلول ناوی ده‌ركرد، به‌ فرۆكه‌ی میگ وه‌لامدرا‌نه‌وه‌. (باسه‌كه‌ی ئیمه‌ لی‌ره‌ به‌دوا ده‌گریته‌وه‌) ئه‌و بۆردومانه‌ بووه‌ هۆی بلاوه‌پێكردنی چه‌كداران و دروستبوونی مه‌فره‌زه‌ی كه‌م ژماره‌و سه‌ره‌تا له‌ ناوچه‌ سه‌خته‌كاندا خۆیان قایمكرد. گه‌لیك بۆچوونمان سه‌باره‌ت به‌ هه‌لگیرسانی ئه‌و شو‌پشه‌ بیستوه‌، هه‌ر له‌وه‌ی كه‌ گوايه‌ كاردانه‌وه‌ی ئا‌غاو ده‌ره‌به‌گه‌كانی دژ به‌ بریاری چاككردنی كشتوكال بووبێ بیگه‌ر، تا ده‌گاته‌ پیلانی ئیمپریالیزم و ده‌وله‌ته‌ كۆنه‌په‌رسته‌كانی ناوچه‌كه‌. بیگومان من له‌ كاتیكدا ئه‌و هۆیان به‌ته‌ناكه‌مه‌وه‌، به‌لام پێشم وانیه‌ هه‌ر ئه‌وانه‌ تاكه‌ هۆی هه‌لگیرسانی شو‌پشێكی نه‌ته‌وه‌یی له‌و جو‌ره‌ بووبن، چونكه‌ گه‌ر وا‌بوايه‌ ئه‌وا ئه‌میش وه‌ك هه‌ندێك

لهو په له قازانه‌ی باشووری نه وولاته (عیراق) دواى ماوهیهك كپ دهكرايهوهو دهیان سال بهردهوام نه دهبوو. مانهوهى كيشه‌ی نه‌تهوهی كوردو چاره‌سەر نه‌كردنى و نه و ناكوکیانه‌ی له ناو دهستووری كاتى دواى شوپشى ١٤ى گه‌لاویژى ١٩٥٨ و دوركه‌وتنهوه له مهنتقى ووتووژو به‌گه‌رخستنى سوپاو هیژه چه‌كداره‌كان بو سه‌ركوتكردنى، رقى وولاتانى ناوچه له دهسته‌لاته‌كه‌ی شوپشى ١٤ى گه‌لاویژى ١٩٥٨ و، گه‌لیك شتى دى كه لیږدها شوینی باسكردنیان نییه، زه‌مینه خوښكهرى شوپشه‌كه‌و به‌ردهوامى بوون. به‌لام فوناد عارف كه كوردیكى دلسوزو دوستیكى نزیكى دهسته‌لاتدارانى رژیمه یهك له دوايه‌كه‌كانى عیراق بووه لهو پوهوه شتىكى سه‌رنجراكیش باسده‌كات: "به‌رزانى گه‌رايه‌وهو عیراقییه‌كان به‌عهرب و كوردیانه‌وه پیشوازییه‌كى وایانكرد كه پیشتر بوهیچ سه‌ركردهیه‌كى كوردى دى نه‌كراى" (٦) له په‌راویژى پینجهمى هه‌مان لاپه‌ره‌شدا ده‌لى: "میژوونوسى كورد - جه‌میل به‌ندى رۆژبه‌یانی (كه سالى ٢٠٠١ له به‌غدا له‌مالى خویدا كوژراو تا ئیستا بكورژه‌كه‌ی نه‌ناسراوه - سالح) نه‌و كاته له مه‌نده‌لى بووه، بوى گیڤامه‌وه، چونكه پیوه‌ندى باشى به - الحزب الوگنى ال‌دیمراسى - یه‌وه هه‌بووه، دوو هه‌فته دواى گه‌رانه‌وه‌ی به‌رزانى له یه‌كیتى شوهره‌وى، (حسین جه‌میل) بانگیكردوه بو به‌غداو پیڤراگه‌یاندوه كه - كامل جادرجى - سه‌روكى حیزب، حه‌ز ده‌كات بیڤداكه‌وتن سه‌رى بدات، كه چۆته لای، جادرجى داواى لیكردوه پچینه لای به‌رزانى و پیڤیللى با راده‌یهك بو نه‌و پیشوازییه‌ گه‌رمانه دانى كه رۆژانه بوه‌ركوى پچیت بوى ده‌كریت، به‌تایبه‌تى له ئوتیل - سه‌میرامیس - كه لیى دابه‌زیوه، تا نه‌وه‌ی به‌رامبه‌ر ره‌شید عالی گه‌یلانى كرا له‌گه‌ل نه‌میشدا دووباره نه‌بیته‌وه، چونكه نه‌ویش دواى سه‌ركه‌وتنى شوپش له گه‌رانه‌وه‌یدا به‌گه‌رمى پیشوازیكرا، وه‌ك - جادرجى ووتى - عه‌بدولكهریم قاسم لهو جوړه‌كه‌سانه نییه كه به‌رگه‌ی نه‌م شتانه بگرى، رۆژبه‌یانیش به‌به‌رزانى راگه‌یاندبوو. " (٦) نه‌مجا فوناد عارف له‌سه‌ر قسه‌كه‌ی ده‌روات و ده‌لى: "چونكه من خوّم به‌كیشه‌كه‌وه به‌ستبووهو بره‌وشم پییه‌تى، بو میژو ده‌لیم، كه مه‌لامسته‌فاو پارتى دیموكراتى كوردستان نه‌یاندوه‌یست شه‌رپه‌كن، به‌لكو عه‌بدولكهریم قاسم تا كه‌س به‌ ده‌ورى مه‌لامسته‌فاوه نه‌هیللى، پیلانى شه‌رى داده‌ناو لهو باوه‌ره‌شدا نه‌بوو كه شه‌رپه‌كه زور بخایه‌نیت. " (٥)

له كوردستان سوپا شه‌رى كى ده‌كرد:

نامه‌وى بگه‌ریمه‌وه بو سه‌ره‌تای دامه‌زاندنى ده‌وله‌تى عیراقى نویى دواى جه‌نگه جیهانى یه‌كه‌م، چونكه نه‌وه‌یان به‌شیکى جیاوازی نه‌م نووسینه‌یه ده‌بى، به‌لكو حه‌ز ده‌كه‌م نه‌و به‌شه‌بخمه به‌رده‌مى خوینه‌رانى هه‌فته‌نامه‌ی "هاولاتى" كه له دواى هه‌لگىرسانى شوپشى ١٩٦١ هوه ده‌ستپیده‌كات. سه‌ره‌تای به‌رپابوونى شوپش، به‌شیک له سه‌ركرده سوپاییه‌كانى نه‌و سه‌رده‌مه به‌ جوړیك ده‌رزى سه‌ربازه‌كانیان داده‌دا كه كورد هه‌ر هه‌موو یاخى و جوداخوازو ناگر په‌رست بن و نابى ده‌ستیان لیڤپاریژى. نه‌وكاته نه‌گه‌ر چى "عه‌بدولكهریم قاسم" دروشمى ناحیزبایه‌تى سوپای به‌رزكردبووه، به‌لام گه‌لیك نه‌ندامى زۆربه‌ی لایه‌نه‌كان به‌ ناشكرا حیزبایه‌تییان پیوه دیاربوو. په‌وته نه‌ته‌وه‌یه‌كانى عهرب، كه وایان ده‌زانى: ". . . ئیمه تیگه‌یشتنمان بو‌كورد و ابوو كه نه‌وان په‌ویان بو‌سه‌ر خاكى عهرب كرده‌بى و هاتبن تا له وولاته‌كه‌یاندای میوانیان بن. . ." (٦) جا نه‌گه‌ر نه‌وه بو‌چوونى یه‌كیكان بووبى كه له‌ماوه‌ی یه‌كه‌م ده‌سته‌لاتى به‌عسدا پۆستى وه‌زاره‌تى ده‌ره‌وه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌ گرتبى، ئیتر ده‌بى نه‌فسه‌ره‌كانیان چۆنچۆنى لهو مه‌سه‌له‌یه گه‌یشتن. هه‌ر بویه نه‌و سه‌رده‌مه په‌لدارىكى سه‌ربازیانه‌ی په‌وته نه‌ته‌وه‌یه‌یه شو‌قینیه‌كانى نه‌و كاته له‌هه‌ر شوینىكى كوردستاندا بووبیت هیچ جیاوازییه‌كى له نیوان چه‌كدارىكى كوردو ساوايه‌كیدا نه‌كردوه. "زه‌عیم سدیق و غانم میسباحى یاوه‌رى له ناوچه‌ی سلیمانى و به‌دره‌دین عه‌لى له ناوچه‌ی هه‌ولیر به‌ جوړیك كه‌وتنه ویزه‌ی دانیش‌توانى بیچه‌كى نه‌و دوو شاره‌و ناوچه‌كانى تری كوردستان كه په‌نگه هه‌رگیز بیر نه‌چنه‌وه. . ." (٧) لهو سه‌رده‌مه‌دا كو‌كوژى كورد له سه‌ر ده‌ستى نه‌مانه‌دا ده‌ستى پیکرد. به‌گه‌یشتنى نه‌م سه‌ركرده سه‌ربازیانه بو ناوچه جوړبه‌جوړه‌كانى كوردستان كه‌وتنه سوکایه‌تى به‌ دانیش‌توانى شارو شاروچكه‌و گوندنشینه‌كانى ژیر ده‌سته‌لاته‌كه‌یان.

سالی ۱۹۶۲، له سەر شهقامی نیوان عه‌ربه‌ت و دهره‌ندیخان زیلیکی سهربازی ده‌که‌وێته بۆسه‌یه‌کی پێشمه‌رگه‌وه، زیله‌که ده‌سووتیڤی و چه‌ند سهربازیکی سه‌رنشینیشی ده‌کوژرین و بریندار ده‌بن. له تۆله‌ی ئه‌وه‌دا، زه‌عیم سدیق به‌ خۆی و هی‌زیکه‌وه هه‌لده‌کووتیته سهر گوندی "سیداره"، که نزیکترین گوند بووه له شوین پروداوه‌که‌وه، له کاتی‌کدا ئه‌و پیاوانه‌ی له گونده‌که‌ بوون، مه‌لاکه‌یان به‌ قورئانی‌که‌وه پێش خۆیان ده‌ده‌ن و ده‌چن به‌ پیر هی‌زه‌که‌وه تا بێتاوانی خۆیان رابگه‌یه‌نن، زه‌عیم سدیق نه‌ک هه‌ر پیز بۆ قورئانه‌که‌ دانانی، به‌لکو هه‌ر ۱۸ پیاوه‌ سقیله‌که‌ پیز ده‌کات و، له‌بری زیل و سهربازه‌ کوژراوه‌کانی خۆیان گولله‌بارانیان ده‌کات. (کاک محهممد سدیق) که ئه‌وکاته له دهره‌ندیخان کاریکردووه‌وه، ئیستا له هۆلندا ده‌ژی، بۆی باسکردم "به‌هۆی چه‌ند پیاو چاکیکی شاره‌که‌وه ۳ سه‌عات مۆله‌تیان له سهربازگاکی ده‌ربه‌ندیخان وه‌رگرتووه‌ تا پچن ته‌رمه‌کان بشارنه‌وه‌وه، ئه‌وان هه‌ر ۱۸ که‌سه‌که‌یان شارده‌وته‌وه، ئه‌ویش بێشتن و کفنکردن و، هه‌ر به‌جل و به‌رگی خۆشیانه‌وه‌وه له گوژپێکی به‌ کۆمه‌لیان ناو، چونکه‌ بواریان نه‌داون له‌و ماوه‌ که‌مه‌ زیاتر له‌ شوینه‌که‌دا بمی‌ننه‌وه. سهربازه‌کان هه‌ر به‌کوشتنی ئه‌و ۱۸ که‌سه‌ وازیان نه‌هیناوه‌وه، ئاگریشیان له گونده‌که‌ به‌رداوه. "

هه‌ر به‌پێی قسه‌ی ئه‌و براهیه‌ که سهربازه‌کان گه‌راونه‌ته‌وه‌وه بۆ سوکایه‌تیکردن به‌ خه‌لکه‌که‌، به‌ کوردییه‌کی شه‌ق و شر و وتویانه (شقارته . ناگر. .) واته ناگریان له گونده‌که‌ به‌رداوه. کاک محهممد له‌سه‌ر قسه‌که‌ی به‌رده‌وام ده‌بۆ و ده‌لی: "هه‌ندی‌که‌ له‌وانه‌ی زوو فریا که‌وتبوون و هه‌لاتبوون به‌ برینداری ده‌رباز بپوون". (نه‌سه‌رده‌ین هه‌ورامی) یش، که ئیستا له هۆلندا ده‌ژی، ئه‌وکاته له به‌غداوه‌وه له‌گه‌ل ئه‌و قافلله‌یه‌دا ده‌گه‌رپێته‌وه بۆ سلیمانی به‌سه‌ر کاره‌ساته‌که‌دا چووه‌وه بۆ خۆی لاشه‌کانی دیوه. نووسه‌ری ئه‌م چه‌ند دێره‌ش کاره‌ساته‌که‌ی چاک له‌ بیره. سه‌باره‌ت به‌ سووتاندنی قه‌زای چوارتای سه‌ر به‌ پارێزگای سلیمانی‌ش، کاک محهممد سادق له‌و دانیشته‌دا وتی: "هاشم عه‌بدولجه‌بار"^(۸) که له دهره‌ندیخان به‌رپرسی سهربازی بو، پێوه‌ندی به‌ که‌سایه‌تییه‌ ناسراوه‌کانی شاری ده‌ربه‌ندیخانه‌وه باش بووه‌وه، گه‌لێ جار زۆر شتی لا ده‌درکاندن. سه‌باره‌ت به‌ سووتاندنی چوارتا ووتی: "که زه‌عیم عه‌بدولکه‌ریم قاسم برووسکه‌ی نه‌سووتاندنی چوارتای نارد، هیشتا هی‌زه سهربازییه‌کان له چوارتا نزیک نه‌بوونه‌وه، که‌چی زه‌عیم سدیق وه‌لامی برووسکه‌ی و دا‌بۆوه‌ که تازه له ده‌ستچووه‌وه سووتی‌نراوه، ئه‌مجا پاشتر سووتانی". ئه‌وه ره‌فتاری هه‌ندی‌که‌ له ئه‌فسه‌ره‌ نه‌ته‌وه‌یه‌کانی ناو سوپای عی‌راق بو، که له‌و سه‌رده‌مه‌دا کوردیان به‌ میوان داده‌ناو، ده‌یانویست نه‌یانهی‌ن.

هه‌رچه‌نده‌ شه‌ر مالمویرانی له‌ دوايه‌وه له هه‌موو پوژگاری‌کدا دانیشته‌وانی ناوچه‌ی شه‌ر تووشی ده‌یان چه‌رمه‌سه‌ری و ناخۆشی دین، چونکه‌ شه‌ر ناوی خۆی به‌ خۆیه‌وه‌یه‌تی، به‌لام جیاوازییه‌کی زۆر له نیوان شه‌ری نزیکه‌ سال و نیوه‌ی ماوه‌ی ده‌سته‌لاتداریتی عه‌بدولکه‌ریم قاسم و دواتریدا هه‌یه. ته‌نانه‌ت ئه‌و به‌رپرسانه‌ی دواتر که ئیستا بیره‌وه‌رییه‌کانیان ده‌نووسنه‌وه دان به‌وه‌دا ده‌نین "پیموایه‌ عه‌بدولکه‌ریم قاسم دلگه‌رانه‌ شه‌ری کوردی ده‌کرد. " ^(۹) من بۆخۆم شایه‌تخالی چه‌ند شتی‌کم که ده‌کرێ بۆ میژوو لی‌ره‌دا باسبکری‌ن و به‌ نمونه‌ به‌ی‌نرپێته‌وه. ئه‌ندامی تیپی وه‌رنشی ئاسۆی سلیمانی بووم، که له گه‌ره‌کی کانیسکان دامه‌زراو، یاریگا‌که‌شمان له‌پال "حامیه‌ی سهربازی" شاردا‌بوو، که ئه‌وکاته "ده‌شتی ته‌یاره‌خانه‌ی" پێده‌وترا. ئیواره‌یه‌کیان له‌گه‌رمه‌ی یاری نیوان خۆماندا، یه‌کی‌که‌ له‌و سهربازانه‌ی بۆ سه‌یرکردن به‌ ده‌ورمانه‌وه بوون ها‌ته ناومان و خۆی له یارییه‌که‌مان هه‌لقورتاند، ئیمه‌ش یه‌ک دوو جار به‌خۆشی داوامان لی‌کرد یارییه‌که‌مان لی‌تیک نه‌دا، سوودی نه‌بوو، به‌ربوینه‌ گیانی، سهربازه‌کانی براده‌ری بی‌نه‌وه‌ی له‌سه‌ری هه‌لده‌نی، له‌ بنده‌ستماندا ده‌ریان هینا. به‌لام به‌ هاتنی زه‌عیم سدیق مسته‌فا باره‌که‌ تا راده‌یه‌کی زۆر گوژراو، ئیتر نه‌ک سهربازی‌که‌ بێت یارییه‌که‌مان لی‌تیکدا به‌لکو هه‌ر پێی چوونه‌ ناو ده‌شتی ته‌یاره‌خانه‌شیان لی‌گرتین. سهربازی چه‌کدارو مپمۆچی واشیان پزانه‌ سه‌ر شه‌قامه‌کان، تا داگیرکه‌رئاسا داوای پیناسه‌ له‌ هامشۆکه‌ران بکه‌ن و هه‌لسوکه‌وتی نه‌شیاو له‌گه‌ل دانیشته‌وانه‌که‌دا بکه‌ن. له‌و سه‌رده‌مه‌دا دوو براده‌رمان که گه‌یشتنه‌ لامان، په‌ستی و دلته‌نگیان لی‌ده‌باری، ئه‌نجام زانیمان، داوای داواکردنی پیناسه‌ شه‌قازله‌یه‌کیان له "که‌مال ره‌وئوف" ی جوانه‌مه‌رگداوه "عومه‌ری سو‌فی" خالی‌شی " که خۆی بۆ شه‌قازله‌یه‌کی له‌و جو‌ره‌ ناماده‌ کردووه یه‌ک شه‌قیان له‌ که‌لکه‌ ئه‌ژنۆی سه‌رواندووه. زه‌عیم سدیق داوای له‌ فه‌رمانبه‌رو مامۆستایانکرد برووسکه‌ی نا‌ره‌زایی دژی شوپرسی کوردو سه‌روکه‌که‌ی لی‌ده‌ن و ده‌ستخۆشکه‌ری‌ش له سه‌روکی وولات

بکەن، ئەگەرچی پارتي ئەوکاتە پرسی ئیمرکردنی لە ئەندامەکانی خۆی نەگرت، بەلام واش هەندیکیان نەیانکرد، ئەوەی فرمانەکی جیبەجینەکردو بەردەستکەوت بە جۆریکی وا نازارو ئەشکەنجەدرا کە پیشتر نەکراب، تەنانهت "فائیز الزوبیدی" مامۆستای دواناوەندی سلیمانی "عەرەب"یەتییهکە فریای نەکەوت و حسابی شویعیتییهکە و هەلۆیستی ئەو پۆژەیان بۆ کردو شلکوتی عەمریانکردو دواي ماوهیهک بەندکردن بە دەستیکی شکاوهوه بەردرا. ئای لەو پۆژانەکی کە سوپا لە شالۆییدا تیکبشکایە، ئیتر کورد ووتەنی "بەکەر ناویرو بە کورتان پەپەرەپیتی" هەر کە سوپای تیکشکاو دەگەراییهوه، دەکەوتنە گیانی دانیشتوانی شارەکان و تۆلەي لوتشکاو خۆیانیان لە خەلکە بێدەستەلاتەکە دەکردەوه، تەنانهت گوللەپژینی خەلکیشیان دەکرد. ئەوه حالێ دانیشتوانی ئەو شارە بوو بەدەست زەعیم سیدی ئامیر لیوای بیستەوه، کە بە دڕندەترین لیوای سەریازی ئەوکاتە دادەنرا. وشەیهک لەو سەردەمەدا داهاات و بەسەر دەمی سەرجم دانیشتوانەوه بوو، ئەویش (قلیشایهوه) ، کە مەبەست لە قلیشانەوهی زهوی و هەللووشینی هەر کەسیکە کە بەزوتترین کات فریای خۆی نەکەویت و، لەدەست ئەو دڕندانە هەلنەیهت، کە لەبەر هۆیهک و، لەبری جیبەجیکەری کاریکی پیشمەرگانە، یان ئەو هیزانەکی لە لوتیان دابوون، لەوان بەردەبوون.

(۱) دواي ئەم هەموو زانیاریانە لیبوردنی چی _ کوردستان _ یان "کلۆلی نەتەوهیهک" نووسینی "راندال"

وهرگیرانی بۆ کوردی د. خەسەر و شالی چاپی یەکەم ۲۰۰۱ لاپەرە ۳

(۲) مذکرات فوءاد عارف الجزء الأول تقديم تعليق الدكتور کمال مظهر أحمد مطبعة خەبات دهوک ۱۹۹۹ - پەراویزی لاپەرە ۲۳

(۳) هەمان سەرچاوه لاپەرە ۲۳۲

(۴) هەمان سەرچاوه لاپەرە .

(۵) هەمان سەرچاوه لا ۲۳۵

(۶) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۲۸

(۷) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۵۶

(۸) ئەفسەریکی سەر بە شویعییهکان بووه

(۹) مەسەلەي کورد لە خوارووی کوردستان لە یادداشتهکانی . تالیب شەیب . دا، باسکار ژمارە ۳ هاوینی ۱۹۹۹

لاپەرە ۴۱

تیبی کوردستان نیت:

نەم نووسینە بیروبوونی حاوێنەکەیهت، کوردستان نیت لە ناوهرۆکەکی بەرپرسیار نییه.